

Beirniadaeth estynedig
Cystadleuaeth 363 – Barddoniaeth Bl. 12 a 13 – Y daith
Beirniad: Llŷr Gwyn Lewis

1af Blodyn Haul (363/9)
2il Seren Wib (363/1)
3ydd Vava Gareth Bale (363/10)

Cystadleuaeth ddifyr dros ben, a chalonogol hefyd. Pedwar ar ddeg yn cystadlu, a phleser cael bod yng nghwmni pob un ohonynt: roedd ganddynt rywbeth i'w ddweud, ac awch i'w rannu â'r darlennydd. Dyma annog pob un ohonynt i ddal ati i sgrifennu, a sgrifennu'n aml.

Wrth wneud hynny, dyma ambell air cyffredinol o gyngor: ceisiwch gynilo rhywfaint, ar y gerdd yn ei chyfanrwydd ond hefyd o fewn y llinell. Does dim angen geiriau hir a chymhleth i ddangos eich bod chi wedi'i deall hi – mae'n berffaith amlwg ein bod yng nghwmni beirdd deallus a sensitif, felly peidiwch â gorymdrechu! Ceisiwch roi cynnig o bryd i'w gilydd ar gyfansoddi ar fydr ac odl neu ar gynghanedd: bydd hyn yn eich helpu wedyn i fod yn gynnil. Mae'r rhai mwyaf llwyddiannus yn eich plith chi hefyd yn llwyddo i gyflwyno a datblygu un syniad neu ddelwedd: mae hynny'n cynnal y gerdd ac yn gwneud iddi deimlo'n fwy unedig a chyflawn.

Cawsom wledd o amrywiaeth o ran themâu, a pheidied neb â meddwl nad yw'n beirdd ifanc yn ymddiddori mewn gwleidyddiaeth, yn wir yn teimlo'n angerddol dros faterion y dydd. Gair am bob cystadleuydd felly yn ôl eu pwnc yn hytrach na dosbarth.

Canodd TIGH NA MARA, SEREN WIB a CLEMENT am dwf gwleidyddiaeth boblogaidd adain dde, boed hynny ar ffurf Brexit neu arlywyddiaeth Trump, neu'r ddau. Canolbwyntio ar olygfa yng ngorsaf Grand Central yn Efrog Newydd a wna Tigh na Mara, gan ryfeddu at amrywiaeth hardd y teithwyr a gresynu'r awydd presennol i leihau'r amrywiaeth honno. Cawn deithio drwy Ewrop yng nghwmni Clement wrth iddo edifarhau mai pellhau a wna Prydain oddi wrth y cyfandir. Mae gan 'Seren Wib' ddawn dweud go iawn a gallwn synhwyro'r dicter a'r chwerwder wrth iddo'n harwain drwy lawenydd yr Ewros a realiti Brexit a Trump. Y ddelwedd sy'n cynnal y cyfan yw'r syniad ein bod ar daith drên heb wybod i ble.

Terfysgaeth a rhyfel ar ryw wedd sy'n mynd â bryd y pedwar nesaf. Gan BLODYN HAUL cawn ddarlun cynnil ac ymatalgar o'r gyflafan yn Nice fis Gorffennaf 2016. Soned yw hon a gwneir defnydd arbennig o'r volta i gyfleu'r gwahaniaeth rhwng heddwch y traeth cyn y digwyddiad, a'r panig wedi hynny. Gan GRUG ceir cyfosodiad dramatig rhwng llonyddwch a difaterwch Cymru a'r Cymry, a'r ofn a'r panig y mae trigolion Syria'n gorfod ei wynebu. Canolbwyntio ar Aylan Kurdi, y bachgen bach o Syria a foddwyd, a wna JELI COCH, a'r effaith a gafodd y ddelwedd ohono arnom ninnau yma. Hoffais y ddelwedd o'r 'Moses o dad' ynghanol yr Ecsodus. Mae gan JAM glust dda am rhythm llinell wrth roi darlun inni o daith ansicr, ofnus ffoaduriaid.

Cofio trychineb Aberfan y mae YR YMWELYDD a DEILEN – y cyntaf ar daith emosiynol i'r fynwent, a'r ail yn cyfosod taith y disgyblion i'r ysgol â thaith y gwastraff glo i lawr y llethr mewn ffordd effeithiol. Hoffais ddelwedd yr 'haul yn crechwenu' gan Yr Ymwelydd hefyd, ond gyda'r holl fanylion a myfyrio, byddai'n dda gweld y darn hwn yn cael ei droi yn ysgrif neu'n stori fer – gallai weithio'n dda iawn felly.

Dwy daith fwy personol yw rhai CHWIRLIGWGAN, GWIN BEAUJOLAIS a CAU. Brwydro â theimladau cyferbyniol ynddi hi neu ynddo ef ei hun mae 'Chwirligwgan'. Mae'n bortread ingol ond byddai mwy o fanylion diriaethol yn ein helpu i ddeall beth sydd wedi achosi'r tyndra hwn. Taith o fywyd sidet cefn gwlad i feddwod a bywyd gwyllt y ddinas sydd gan 'Gwin Beaujolais', ac mae'r delweddau sylwgar, modern yn llwyddo i wreiddio'r holl beth mewn realiti. Symud ysgol y mae 'Cau', ac mae yma gyfeiriadau ffraeth, ffres a dyfeisgar at chwedl Branwen, sy'n gweithio'n dda. Efallai fod y tair ymgais fel ei gilydd yn darllen fymryn yn orddramatig.

Chwa o awyr iach, ar ôl darllen am wahanol fathau o drasiedi, oedd cael darllen am orfoledd taith tîm Cymru i'r Ewros yng ngwaith Y DDRAIG a VAVA GARETH BALE. Ond llwyddodd 'Vava Gareth Bale' hyd yn oed i'n hatgoffa o'r gymhariaeth eironig rhwng byddin goch 2016 a'r fyddin a aeth draw i Ffrainc a Gwlad Belg union gan mlynedd yn ddiweddarach. Gwnaeth hynny, fodd bynnag, mewn ffordd grefftus, wreiddiol a theimladwy, er y gellid cwtogi fymryn. Mwy syml ac uniongyrchol yw cerdd 'Y Ddraig', ond mae'r daith drwy'r bencampwriaeth yn glir a gorfoleddus.

Yn y dosbarth cyntaf rwy'n gosod: Tigh na Mara, Seren Wib, Blodyn Haul, Deilen, Vava Gareth Bale, a Cau.

Mewn cystadleuaeth dda, rwy'n gosod 'Vava Gareth Bale' yn drydydd am ei ddyfeisgarwch a'i wreiddioldeb. Yn ail mae 'Seren Wib' am reoli llais a thôn mewn ffordd aeddfed a medrus. Ond yn gyntaf, oherwydd y gafael cadarn ar fesur, y cynildeb, a dawn gynnil y dweud, y mae 'Blodyn Haul'.